

בנין יעקב

פרשת במדבר

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת במדבר

ג.....מנין בני ישראל

ג.....גודל כח האחדות ודיבוק חברים

סיון תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת במדבר

מנין בני ישראל
להודיע חיבתן והשובתן

מתוך חיבתן מונה אותם בכל שעה

בפרשתן (במדבר א-ב) "וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם" וגו'. וברש"י כתב: מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. וכן כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן, שבאחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם.

והנה ענין המנין כבר המליצו הצדיקים על כך שהוא כעין מה שאמרו חכמינו ז"ל (בבא מציעא כא:): דכדבר חשוב, אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה, מחמת חביבותו, וכמו כן כביכול הקב"ה מתוך גדול אהבתו לעמו ישראל אינו מסיר השגחתו מהם לרגע, ומתוך חיבתן מונה אותם בכל שעה ושעה.

דבר שבמנין אינו בטל לעולם

ובספה"ק מבואר הטעם שצוה השי"ת למנאן, כדי שיהיו בני ישראל כדבר שבמנין, על פי מה דקיימא לן (ביצה ג:): 'דבר שבמנין אפילו באלף לא

במיל', ומבואר בשל"ה הקדוש (דרך חיים תוכחות מוסר): דהמנין היה כדי להשרות עליהם שכינה. ועל כל אדם מוטל לעשות כן, דהיינו שיחשוב את עצמו לדבר שבמנין וכאלו הכל תלוי בו, גם יחשוב שהכל תלוי בפעולתו. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין מ:), לעולם יחשוב האדם כאלו העולם חצי חייב וחצי זכאי, עשה עבירה נמצא מכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, עשה מצוה מכריע את עצמו ואת כל העולם לכך זכות, וככה יחשוב תמיד.

חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם

ובכל שעה צריך שיעמוד נגד עיניו גודל חשיבותו וחביבותו אצל הבורא יתברך, ויחשוב בלבו כאילו הוא יחיד בעולם כמאמר הכתוב (שמות ד כב) "בני בכורי ישראל", ויכיר בתפקידו הרם שעל ידי מעשיו הטובים מכריע את כל העולם לזכות, ובד בבד צריך שישים אל לבו גודל האחריות המוטלת עליו, הן לגבי עצמו והן לגבי הדורות הבאים, שהרי על ידי הזהירות במעשיו מקיים עולם מלא. וכן שנו חכמינו ז"ל במשנה (סנהדרין לו.) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, וכמו שפירש רש"י 'שבבילי נברא העולם' כלומר: חשוב אני בעולם מלא, ולא אטרד את עצמי מן העולם בשביל עבירה אחת.

וזהו שאמר 'מתוך חיבתן מונה אותם' כלומר שכל יחיד ויחיד הוא דבר המנוי, ויש לו חשיבות כשלעצמו, כאילו היה יחיד בעולמו, וכל פעולה קטנה או גדולה שעושה, יש בה כדי להשפיע על כל העולם כולו לטב ולמוטב, ובידו להכריע את כל העולם כולו לכף זכות.

צריך כל אחד להאמין בעצמו שהשי"ת משתעשע בשעושה רצונו

וידוע מה שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בספרו צדקת הצדיק (אות קנד): כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך, כך צריך אחר כך להאמין בעצמו. רצה לומר שיש להשם יתברך עסק עמו ושאנינו פועל בטל 'שבין לילה

היה ובין לילה אבד' (יונה ד י) וכחיתו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והשם יתברך מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו.

יהשיב המצוות בעיניו ויאמין שהם מאירים בעולמות העליונים עד אין שיעור

וראה מה שכתב בספר בית אהרן (דף ד) בסדר היום שמסדר הרה"ק ר' אהרן מקארלין זצ"ל וזה לשונו: ובר ישראל צריך להיות יקר מאוד בעיני עצמו, וצריך להאמין בעצמו שכל מה שהוא עושה מתקן מאוד בזה[א].

טעם המנין - כדי שיכירו בטובה שעשה השי"ת עמהם

ומעם נוסף למה צוה השי"ת למנות את ישראל בכל שעה, איתא ברמב"ן בביאור הפסוק (במדבר א מה) "ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם וגו' כל יצא צבא בישראל", דלכאורה קשה למה הוצרך הכתוב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד כבר מספר הפרטי של כל שבט ושבט, ומדוע נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם, ומספר כל שבט ושבט, ומבאר הרמב"ן שטעם הדבר הוא, כדי להודיעם חסדו עליהם האיך שבשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה, ועתה שמך השי"ת כחול הים, ועל כן פירט הכתוב המספר המדויק כך וכך בני עשרים וכו', כדי שיתבוננו ויכירו גודל חסדו יתברך אתנו, אשר משבעים נפש הרבה אותם

(א) ועוד האריך בזה (בפרשת עקב) שצריך כל אחד להחשיב כל מצוה או מעשה טוב שעושה, בביאור הכתוב (תהלים קיט, נט) "חשבתי דרכי" - לשון חשיבות, שצריך כל אדם שיהיה אצלו כל מצוה ומצוה בחשיבות גדול בעת עשייתם, כי הם עומדים ברומו של עולם וכל מצוה ומצוה הם אורות בהירות בעולמות עליונים עד אין שיעור ותכלית וכו', כי העיקר הוא שיעשה כל מצוה בשמחה ויהיה נחשב ויקר בעיניו כל דבר שעושה לגבוה.

לרוב כחול הים, וזהו שאמרו רבותינו ז"ל 'מרוב חבתם מונה אותם כל שעה', כדי שבכל עת ושעה יתבוננו ויכירו בחסדי השי"ת אתם.

חובת ההתבוננות בחסדי השי"ת ולהכיר בטובה

ונוגע ענין זה גם לכל אחד בפרטית, שיתבונן האיך גבר חסד השי"ת עליו, ויעשה חשבון נפשו, על כל מה שעבר עליו לטובה מיום היותו על האדמה, שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו סיפק לו כל צרכי גופו ונפשו, וזמן לו ידיים וסביבה טובה, וכהנה וכהנה יחשוב על גדולת הבורא, ועל כל החסד אשר עשה עמו מעודו עד היום הזה, וכמו שבאר הרמב"ן שזוהי תכלית המנין כדי שיכיר האדם בטובת המקום. ודבר זה מחייב את האדם שיתבונן ויכיר בטובה שעשה עמו.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שנוכה להכיר בחובתינו ובמעלותינו, ולהכריע את כל העולם כולו לכף זכות, לטוב לנו כל הימים אמן.

גודל כח האחרות ודיכוי חברים

עצם המנין מורה על כח המאחד

בתיב "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם". וברש"י 'מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה'.

הנה ידוע שעצם ענין המנין והמספר, מורה על דבר המאחד וכולל כאחד הרבה יחידים, והוא היפך הפירוד, ובא הכתוב להורות בזה לעם סגולתו, למען ידעו שאין שייך אצלם שם פירוד כלל, וכל אשר בשם ישראל יכונה נכלל הוא בכללות קדושת העם הנבחר, שהרי כל יחיד ויחיד ספור ומנוי, ומהוה חלק בלתי נפרד מכללות ישראל, ומחמת חשובתן סופרן ומנאן בכל שעה ושעה.

מעשי היחיד משפיע על הכלל כולו

אמנם מעלה יתירה וחביבה זו יש בה גם כדי לחייב את כל יחיד ויחיד באשר הוא, לדקדק ולהיות זהיר במעשיו כי הרי מוטל עליו האחריות והערבות של כל הכלל כולו, ולא ידמה בנפשו שבמעשיו משפיע רק על עצמו, כי הרי כלל ישראל הינו קומה שלימה חטיבה אחת, ומקושרין זה לזה במנין אחד בלא שום פירוד, ומעשי היחיד משפיע על הכלל כולו לטב ולמוטב.

הטעם שלא נמנו שבט לוי בתוך בני ישראל

ומאמר נורא מובא בזה בשם הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שמדייק מלשון רש"י על הכתוב (במדבר א מט) "אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל", שפירש דהיינו טעמא שלא נמנו בני לוי בתוך בני ישראל, כי כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לברו. דבר אחר, צפה הקדוש

ברוך הוא שעתידה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבן עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר: אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל.

דלכאורה יקשה למה יתחייבו בני לוי כשיהיו במנין אחד עם כלל ישראל, והרי לא טעו בעגל, ואיך יתכן שמפני שנמנים עמהם יהיו נכללים בגזירה שימותו במדבר. אמנם כפי המבואר שהמנין הוא דבר פנימי המאחד חלקים רבים להיות כאחד, ואם כן כל הנמנים כאחד לא יתכן שיהיו נחלקין, כי כולו כגוף אחד וחטיבה אחת.

הכלול במנין אחד נתפס בעונם

והיינו טעמא שצוה השי"ת "אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל", כי אם יהיו הלוויים בתוך מנין כלולות בני ישראל, אזי אף על פי שהם לא נכשלו בעון העגל, ומצד מעשיהם אין הם ראויים לעונש, מכל מקום על ידי שיהיו נכללים במנין אחד אם אלו שחטאו בעגל, הרי הם נתפסים בעונם. וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (בבא קמא ס.) כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים.

הצדיקים נתפסים בעוון שוליים

ועל פי זה מיישב התמיהה הגדולה, אשר רבים וטובים תמהו על כך, איך שבימי הזעם בשנות השואה האיומה שנעקדו ונשרפו על קידוש השי"ת, מסולתה ומשמנה של בני היהדות החרדים, וכיניהם גאוני עולם קדושים וטהורים, ואיך יתכן שנספו בעון שוליים.

אלא הענין הוא שכיון שכלל ישראל מאוחדים הם במנין אחד, הרי הם כנפש אחת וערכים זה לזה, ורח"ל נתפסו בעוון החוטאים שמשולי המחנה, הי"ד.

מדה טובה מרובה - המתדבק בצדיקים זוכה לרוב טובה

אמנם - מוסיף הגאון רבי חיים זצ"ל, דהרי ידוע שמדה טובה מרובה חמש מאות פעמים, אם כן בוודאי שכל הכלל כולו זוכין בזכות הצדיקים שביניהם, ואף מי שמצד מעשיו אינו ראוי לרחמים וחסדים, אך כיון שנכלל בכללות ישראל, זוכה לרוב טובה שלא לפי מעשיו, וכעין שמצינו בדברי חכמינו ז"ל (ברכות ה.) שהפליגו מאוד בגודל מעלת התפילה בציבור, שמסוגלת לקבלת התפילה, ואפילו אם מצד מעשיו לא היה ראוי שתתקבל תפילתו, מכל מקום בזכות שכלל עצמו עם הציבור נענה מן השמים. וכן דרשו על הכתוב (איוב לו ה) "הן אל כביר ולא ימאס" שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים.

נמצינו למדים עד כמה גדולה וחביבה כח האחדות וההתקשרות עם כללות ישראל, והאיך שחובה על כל יחיד ויחיד, להזהר במשנה זהירות, שלא לפרוש מן הציבור ולא להפרד מן הכלל ח"ו. ובשום אופן לא ישאר בבחינת נפרד שהיא היפך דרכי העבודה כידוע מפי ספרים וסופרים, ואין התורה נקנית אלא בחבורה.

חובת התקשרות בחבורה קדושה של יראי ה'

אמנם על אף כל זאת, פשוט וברור שאין לו להאדם להתחבר עם מי אין מעשיו רצויים למקום, וכבר הורינו רבותינו ז"ל שצריך להתרחק כמטחוי קשת מחבר רע, אלא חובה עלינו לחפש ולהתדבק דייקא בחבורה קדושה של יראים עובדי השי"ת, וכמו שפירש רש"י (בפירוש הראשון) דהיינו טעמא שלא נמנו הלווים בתוך בני ישראל 'כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו'.

ובן מצינו אצל מספר בני ישראל, שלא נמנו כל הכלל כולו במנין אחד, אלא תחילה נמנו כל שבט שבט כשלעצמה ורק אחר כך מנו אותם במנין הכולל. ויש בה כמין הוראה לדורות שאף על פי שכל יחיד הוא חלק מהמנין והקומה השלימה של כלל ישראל, ככל זאת סדר ההתקשרות הוא דייקא באופן זה שכל

אחד יתדבק לשבטו וחבורתו, כדי שיוכל לעבוד את השי"ת כדיבוק חברים מקשבים התואמים לפי רוחו והשקפתו.

דיבוק חברים היא הדרך היחידה לשמירה מעולה

ויסוד איתן זה כבר ידוע ומפורסם מפי גדולי ישראל בדורות האחרונים, שבימינו אנו כמעט ואי אפשר להאדם להאחז בדרך התורה והיראה, בלא שיהיה מקושר לחבורה וקהילה של יראי ה', וזהו הדרך היחידה שיזכה האדם לשמור את עצמו ובני ביתו מכל רוחות שונות ומשונות המנשבות בחוצות, ומאיימים לכלות כל חלקה טובה, ורק בכח מאוחד של איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, יהיה בידינו הכח לשמור על גחלת הטהור של תכבה.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכה להתקשר ולהתדבק בחבורה של יראי ה' וחושבי שמו, ולהתעלות במעלות התורה והיראה אנו וזרעינו עד עולם אמן.

